C/2025/3988

20.8.2025

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 8 iulie 2025

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Letoniei

(C/2025/3988)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ([1]), în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

Considerații generale

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263, care a intrat în vigoare la 30 aprilie 2024, precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică, care constau în promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și favorabile incluziunii și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și în prevenirea deficitelor excesive. Regulamentul menționat prevede obligația Consiliului și a Comisiei de a asigura supravegherea multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele prevăzute în TFUE. Semestrul european presupune, în special, formularea și supravegherea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări. Regulamentul menționat promovează, de asemenea, asumarea responsabilității la nivel național în ceea ce privește politica bugetară și subliniază orientarea acesteia pe termen mediu, însoțită de asigurarea mai eficace și mai coerentă a respectării normelor. Fiecare stat membru trebuie să prezinte Consiliului și Comisiei un plan bugetar-structural național pe termen mediu care să conțină angajamentele sale bugetare și în materie de reforme și de investiții pe o perioadă de patru sau cinci ani, în funcție de durata legislaturii naționale. Traiectoria cheltuielilor nete ([2]) care este indicată în aceste planuri trebuie să respecte cerințele prevăzute în regulament, inclusiv cerințele referitoare la plasarea sau menținerea datoriei publice pe o traiectorie descendentă plauzibilă până la sfârșitul perioadei de ajustare sau la menținerea acesteia la niveluri prudente, sub 60 % din produsul intern brut (PIB), și la aducerea și/sau menținerea deficitului public sub valoarea de referință din tratat, de 3 % din PIB pe termen mediu. În cazul în care un stat membru se angajează să realizeze un set relevant de reforme și investiții în conformitate cu criteriile stabilite în regulament, perioada de ajustare poate fi prelungită cu cel mult trei ani.

([1]) JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Cheltuielile nete astfel cum sunt definite la articolul 2 punctul 2 din Regulamentul (UE) 2024/1263: „cheltuieli nete” înseamnă cheltuielile publice, excluzând: (i) cheltuielile cu dobânzile, (ii) măsurile discreționare privind veniturile, (iii) cheltuielile aferente programelor Uniunii care sunt acoperite integral de venituri din fondurile Uniunii, (iv) cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune, (v) elementele ciclice ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj și (vi) măsurile cu caracter excepțional, precum și alte măsuri temporare.

(2) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ([3]), care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență („MRR"), a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. MRR oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând un impuls bugetar finanțat de Uniune. În concordanță cu prioritățile semestrului european pentru coordonarea politicilor economice, MRR stimulează redresarea economică și socială și totodată impulsionează reforme și investiții sustenabile, în special promovând tranziția verde și tranziția digitală și conferind mai multă reziliență economiilor statelor membre. De asemenea, MRR contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul Uniunii și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.

(3) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]) („Regulamentul REPowerEU"), care a fost adoptat la 27 februarie 2023, vizează eliminarea treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru contribuie la obținerea securității energetice și la diversificarea aprovizionării Uniunii cu energie, sporind în același timp gradul de utilizare a surselor regenerabile de energie și crescând capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Letonia a adăugat un nou capitol privind REPowerEU în planul său național de redresare și reziliență pentru a finanța reforme și investiții esențiale care vor contribui la atingerea obiectivelor REPowerEU.

(4) La 30 aprilie 2021, Letonia a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din regulamentul menționat, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V. La 13 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Letoniei ([5]), care a fost modificată la 8 decembrie 2023, în temeiul articolului 18 alineatul (2), pentru a actualiza contribuția financiară maximă aferentă sprijinului financiar nerambursabil și pentru a include capitolul privind REPowerEU ([6]). Plata tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5), a unei decizii a Comisiei care să constate faptul că Letonia a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Pentru a se considera că aceste jaloane și ținte au fost atinse în mod satisfăcător, este necesar să nu se fi înregistrat regrese privind jaloanele și țintele aferente aceleiași reforme sau investiții atinse anterior.

(5) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei ([7]). Planul a fost prezentat în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 36 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) 2024/1263, acoperă perioada 2025-2028 și prezintă o ajustare bugetară repartizată pe patru ani.

(6) La 26 noiembrie 2024, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2025 al Letoniei. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([8]), Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2025, în care nu a identificat Letonia ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun din 2025 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ([9]) la 13 mai 2025 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 10 martie 2025.

([3]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Letoniei (ST 10157/2021).

([6]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 8 decembrie 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Letoniei (ST 15569/2023).

([7]) Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei (JO C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

([8]) Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

([9]) Recomandarea Consiliului din 13 mai 2025 privind politica economică a zonei euro (JO C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a UE în următorii cinci ani. Acest cadru identifică cele trei imperative transformatoare ale creșterii economice durabile: (i) inovarea, (ii) decarbonizarea și competitivitatea și (iii) securitatea. Pentru a elimina decalajul în materie de inovare, UE urmărește să încurajeze inovarea industrială, să sprijine creșterea start-upurilor prin inițiative precum Strategia UE privind start-upurile și întreprinderile în curs de extindere și să promoveze adoptarea unor tehnologii avansate, cum ar fi inteligența artificială și informatica cuantică. În vederea creării unei economii mai verzi, Comisia a prezentat Planul de acțiune cuprinzător privind energia la prețuri accesibile și Pactul pentru o industrie curată, asigurându-se că trecerea la energia curată rămâne eficientă din punctul de vedere al costurilor și favorabilă competitivității, în special pentru sectoarele mari consumatoare de energie, și că reprezintă un motor al creșterii. Pentru a reduce dependențele excesive și a spori securitatea, Uniunea se angajează să consolideze parteneriatele comerciale globale, să diversifice lanțurile de aprovizionare și să asigure accesul la materii prime critice și la surse de energie curată. Aceste priorități sunt susținute de factori determinanți orizontali, și anume simplificarea reglementărilor, aprofundarea pieței unice, finanțarea competitivității și o uniune a economiilor și a investițiilor, promovarea competențelor și a locurilor de muncă de calitate, precum și o mai bună coordonare a politicilor UE. Busola pentru competitivitate este aliniată la semestrul european, ceea ce asigură faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale Comisiei, creând o abordare unificată a guvernanței economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.

(8) În 2025, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu punerea în aplicare a MRR. Implementarea integrală a planurilor de redresare și reziliență rămâne esențială pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european, întrucât planurile respective contribuie la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ultimii ani sau la abordarea eficace a unei părți semnificative a provocărilor respective. Aceste recomandări specifice fiecărei țări rămân la fel de relevante în contextul evaluării planurilor de redresare și reziliență modificate în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(9) Recomandările din 2025 specifice fiecărei țări vizează provocările-cheie în materie de politică economică ce nu sunt abordate suficient prin măsurile incluse în planurile de redresare și reziliență, ținând seama de provocările relevante identificate în recomandările specifice fiecărei țări emise în perioada 2019-2024.

(10) La 4 iunie 2025, Comisia a publicat raportul de țară din 2025 pentru Letonia. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări și a făcut bilanțul implementării de către Letonia a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Letonia. De asemenea, în raportul de țară s-au evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii pentru 2030 în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

Evaluarea raportului anual privind progresele înregistrate

(11) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete pentru Letonia: 5,9 % în 2025, 3,6 % în 2026, 3,4 % în 2027 și 3,3 % în 2028, care corespund ratelor de creștere maxime cumulate calculate prin raportare la 2023 de 15,5 % în 2025, 19,7 % în 2026, 23,8 % în 2027 și 27,9 % în 2028. La 29 aprilie 2025, Letonia și-a prezentat raportul anual privind progresele înregistrate ([10]) referitor la respectarea ratelor maxime de creștere recomandate ale cheltuielilor nete și la punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Letonia cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(12) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a recomandat activarea coordonată a clauzei derogatorii naționale prevăzute în Pactul de stabilitate și de creștere, pentru a sprijini eforturile UE de obținere a unei creșteri rapide și semnificative a cheltuielilor pentru apărare, iar această propunere a fost salutată de Consiliul European reunit la 6 martie 2025. În urma solicitării Letoniei din 28 aprilie 2025, la 8 iulie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare care îi permite Letoniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate și să le depășească ([11]).

([10]) Rapoartele anuale privind progresele înregistrate pentru 2025 sunt disponibile la adresa:https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) Recomandarea Consiliului din 8 iulie 2025 care permite Letoniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete stabilite de Consiliu în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1263 (Activarea clauzei derogatorii naționale) (JO C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

(13) Pe baza datelor validate de Eurostat ([12]), deficitul public al Letoniei a scăzut de la 2,4 % din PIB în 2023 la 1,8 % în 2024, iar datoria publică s-a ridicat de la 44,6 % din PIB, la sfârșitul anului 2023, la 46,8 %, la sfârșitul anului 2024. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2024 de 4,5 %. În Raportul anual pentru 2025 privind progresele înregistrate, Letonia estimează o creștere a cheltuielilor nete în 2024 de 3,9 %. Comisia estimează că majorarea cheltuielilor nete a fost mai accentuată decât în raportul anual privind progresele înregistrate. Diferența dintre calculele Comisiei și estimările autorităților naționale se datorează evaluării diferite a măsurilor discreționare privind veniturile în 2024 ([13]). Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară ([14]), care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost neutră în 2024. La 4 iunie 2025, Comisia a adoptat un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE ([15]). Raportul a analizat situația bugetară a Letoniei, întrucât în 2025 deficitul său public planificat depășește valoarea de referință de 3 % din PIB. Raportul a concluzionat că, luând în considerare toți factorii relevanți, după caz, criteriul deficitului este evaluat ca fiind îndeplinit. Având în vedere această evaluare și după examinarea avizului Comitetului economic și financiar instituit în temeiul articolului 126 alineatul (4) din TFUE, Comisia nu intenționează, în acest stadiu, să propună în luna iunie deschiderea unei proceduri aplicabile deficitelor excesive.

(14) Conform Raportului anual privind progresele înregistrate, scenariul macroeconomic care stă la baza proiecțiilor bugetare ale Letoniei estimează o creștere a PIB-ului real de 1,2 % în 2025 și de 2,1 % în 2026, în timp ce inflația IAPC este estimată la 2,5 % în 2025 și la 2,2 % în 2026. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2025, se estimează că PIB-ul real va crește cu 0,5 % în 2025 și cu 2,0 % în 2026, iar inflația IAPC va fi de 3,0 % în 2025 și de 1,7 % în 2026.

(15) În Raportul anual privind progresele înregistrate, se preconizează că deficitul public va crește până la 3,1 % din PIB în 2025, iar ponderea datoriei publice în PIB va crește la 49,0 % până la sfârșitul anului 2025. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 5,7 % în 2025. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, deficitul public ar urma să ajungă la 3,1 % din PIB în 2025. Creșterea preconizată a deficitului în 2025 este determinată de factori pe partea de venituri și de cheltuieli. Se preconizează că veniturile vor fi afectate în mod negativ de o reducere a veniturilor din impozitul pe venit, ca urmare a reformei sistemului de impozitare a veniturilor persoanelor fizice, și de o scădere a veniturilor din proprietate, în principal datorită normalizării profitabilității întreprinderilor de stat din sectoarele energiei și silviculturii, ca urmare a scăderii prețurilor la energie. În ceea ce privește cheltuielile, creșterea remunerării angajaților, plata dobânzilor și transferurile sociale sunt principalii factori care stau la baza creșterii deficitului. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2025 de 5,7 %. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi expansionistă în 2025, de 1,1 % din PIB. Se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 48,6 % până la sfârșitul anului 2025. Creșterea ponderii datoriei în PIB, în 2025, reflectă în principal ajustările datorie-deficit, precum și deficitul primar estimat.

(16) Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se așteaptă ca în 2025 să fie finanțate, prin sprijin nerambursabil („granturi") acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență, cheltuieli ale administrației publice reprezentând 1,8 % din PIB, comparativ cu 0,9 % din PIB în 2024. Cheltuielile finanțate din sprijin nerambursabil acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență vor permite investiții de înaltă calitate și reforme care vor stimula productivitatea, fără un impact direct asupra soldului bugetului public și a datoriei publice ale Letoniei.

(17) Cheltuielile publice pentru apărare în Letonia au reprezentat 2,5 % din PIB în 2021, 2,4 % din PIB în 2022 și 3,1 % din PIB în 2023 ([16]). Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile pentru apărare vor fi de 3,0 % din PIB în 2024 și de 3,3 % din PIB în 2025. Acest procent reprezintă o creștere de 0,8 puncte procentuale din PIB comparativ cu 2021. Letonia estimează cheltuielile pentru apărare la 3,0 % din PIB în 2024 și la

([12]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2025.

([13]) Comisia nu clasifică anumite măsuri privind veniturile drept măsuri fiscal-bugetare discreționare, de exemplu plățile suplimentare de dividende de la societățile publice pe acțiuni și impactul asupra veniturilor fiscale secundare. Impactul asupra veniturilor din a doua rundă nu este o măsură fiscal-bugetară discreționară, ci intră în previziunile Comisiei prin intermediul efectelor macroeconomice. Plățile suplimentare de dividende de la societățile publice pe acțiuni intră, de asemenea, în previziunile Comisiei, dar nu sunt tratate ca măsuri fiscal-bugetare discreționare, deoarece nu implică modificări ale politicii „normale" în materie de dividende, de exemplu, ajustări ale ratei de distribuire a dividendelor.

([14]) Orientarea bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât cele finanțate la nivel național, cât și cele finanțate din bugetul UE. Orientarea bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

([15]) Raport al Comisiei elaborat în conformitate cu articolul 126 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, 4.6.2025, COM(2025) 615 final.

([16]) Eurostat, Cheltuielile administrațiilor publice în funcție de clasificarea funcțiunilor guvernamentale (COFOG). Din cauza diferențelor metodologice dintre definițiile COFOG și NATO, cheltuielile bazate pe definiția COFOG pot fi diferite de cheltuielile bazate pe definiția NATO.

3,3 % din PIB în 2025. Perioada în care este activată clauza derogatorie națională (2025-2028) îi permite Letoniei să acorde din nou prioritate cheltuielilor publice sau să crească veniturile publice, astfel încât cheltuielile de apărare mai mari pe o perioadă mai îndelungată să nu pună în pericol sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu.

(18) Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile nete ale Letoniei vor crește cu 5,7 % în 2025 și, cumulat, cu 10,4 % în 2024 și 2025. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că în 2025 rata de creștere a cheltuielilor nete ale Letoniei va fi inferioară ratei maxime de creștere recomandate, atât anual, cât și pentru exercițiile 2024 și 2025 luate împreună.

(19) În Raportul anual privind progresele înregistrate se preconizează că deficitul public va scădea la 3,0 % din PIB în 2026, în timp ce se estimează o creștere a ponderii datoriei publice în PIB la 49,5 % până la sfârșitul anului 2026. După 2026, în Raportul anual privind progresele înregistrate se preconizează că deficitul public va crește la 3,2 % din PIB în 2027 și va scădea la 2,3 % din PIB în 2029. În schimb, se preconizează că, după 2026, ponderea datoriei publice în PIB va crește la 52,8 % în 2027 și va scădea treptat la 51,3 % în 2029. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, deficitul public ar urma să se mențină la 3,1 % din PIB în 2026. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 4,4 % în 2026. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi una expansionistă în 2026, de 0,3 % din PIB. Comisia preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 49,3 % până la sfârșitul anului 2026. Creșterea ponderii datoriei în PIB în 2026 reflectă în principal deficitul primar estimat.

Principalele provocări legate de politici

(20) Veniturile fiscale ale Letoniei rămân sub media UE, situându-se la 32,9 % din PIB în 2023, comparativ cu media UE, care este de 39,0 %. Impozitele pe veniturile salariale și pe consum sunt principalele surse de venit ale Letoniei, în timp ce impozitele pe capital – inclusiv impozitul pe profit, impozitul pe veniturile din capital și impozitele pe proprietate – reprezintă o pondere relativ scăzută din veniturile fiscale totale și din PIB în comparație cu alte state membre. Deși este posibil ca acest deficit relativ în materie de venituri fiscale globale să nu fie o problemă în sine, chestiunea noilor surse de finanțare structurală devine relevantă în contextul presiunilor tot mai mari pe termen mediu asupra finanțelor publice, inclusiv: (i) angajamentele asumate de guvern de a consolida în mod considerabil securitatea internă și externă; (ii) nevoile substanțiale de finanțare cu scopul de a îmbunătăți serviciile publice, în special îngrijirile de sănătate și asistența socială și (iii) punerea în aplicare a unor proiecte de infrastructură la scară largă cofinanțate de UE (de exemplu, Rail Baltica).

(21) Chiar dacă reforma fiscală care a intrat în vigoare în ianuarie 2025 a abordat unele aspecte legate de impozitarea capitalului, impactul fiscal-bugetar estimat asupra veniturilor din impozitul pe capital este mai degrabă minor, situându-se sub 0,1 % din PIB în 2025 și în 2026. În același timp, în pofida angajamentului său în favoarea tranziției către noi valori ale terenurilor și noi valori imobiliare pentru impozitarea bunurilor imobile începând din 2026, guvernul vizează câștiguri limitate în ceea ce privește marja de manevră bugetară și intenționează, în principal, să stabilizeze veniturile din impozitul pe bunurile imobile la un nivel apropiat de media istorică.

(22) Potrivit sondajelor efectuate în rândul proprietarilor și administratorilor de întreprinderi, în 2023, economia subterană a fost cu 3,6 puncte procentuale mai mică decât în 2022, marcând prima scădere din 2019. În 2024, economia subterană a continuat să scadă, ajungând la 21,4 % din PIB, ceea ce reprezintă o diminuare de 1,5 puncte procentuale față de 2023. Chiar dacă există diferite modalități de măsurare a dimensiunii economiei subterane și este dificil să se stabilească o legătură de cauzalitate directă, accentul constant pus de guvern pe implementarea măsurilor de politică menite să oficializeze activitatea economică pare să fi redus toleranța întreprinderilor față de economia subterană și disponibilitatea lor de a participa la aceasta. În același timp, evoluțiile pozitive observate în ceea ce privește reducerea economiei informale justifică depunerea unor eforturi susținute de punere în aplicare a planurilor de acțiune actuale.

(23) În timp ce analizele anuale ale cheltuielilor au vizat eficientizarea cheltuielilor publice, practica actuală prevede un randament al majorității economiilor (aproximativ 0,3 % din PIB pe an) pentru ministerele sectoriale implicate în procesul de analiză. În schimb, ar trebui avută în vedere redirecționarea finanțării rezultate către un număr limitat de domenii prioritare – cum ar fi apărarea, îngrijirile de sănătate și protecția socială.

(24) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul respectiv, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Se preconizează că acestea vor contribui la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări sau a unei părți semnificative a provocărilor respective. În acest interval scurt de timp, este esențial să se finalizeze implementarea efectivă a planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU, pentru a se stimula competitivitatea pe termen lung a Letoniei prin tranziția verde și tranziția digitală, asigurându-se, în același timp, echitatea socială. Comunicarea Comisiei intitulată „NextGenerationEU – Calea către 2026”, adoptată la 4 iunie 2025, clarifică calendarul aplicabil pentru încheierea mecanismului și oferă orientări statelor membre pentru a crește la maximum punerea în aplicare până la 31 august 2026, inclusiv cu privire la modul de raționalizare în continuare a planurilor lor de redresare și reziliență, stabilește principalele opțiuni care trebuie luate în considerare la revizuirea acestora și subliniază importanța unei planificări comune atente înainte de depunerea ultimelor cereri de plată în 2026. Letonia a înregistrat deja progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor din planul său de redresare și reziliență. Pentru a-și putea îndeplini angajamentele asumate în planul de redresare și reziliență până în august 2026, este esențial ca Letonia să accelereze punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor prin abordarea provocărilor relevante. Letonia ar putea beneficia de pe urma consolidării capacității sale administrative și a îmbunătățirii strategiilor de execuție pentru a contribui la reducerea întârzierilor și a obstacolelor administrative. Proiectele de construcții finanțate de UE riscă să fie realizate cu întârziere din cauza capacității limitate a sectorului construcțiilor, aceasta datorându-se cererilor concurente, sarcinii de reglementare și factorilor externi. Implicarea sistematică a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru a asigura asumarea pe scară largă a planului de redresare și reziliență pentru implementarea cu succes a acestuia.

(25) Punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune, care includ sprijin din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDR), a Fondului pentru o tranziție justă (FTJ), a Fondului social european Plus (FSE+) și a Fondului de coeziune (FC), s-a accelerat în Letonia. Este important să se continue eforturile de asigurare a punerii rapide în aplicare a acestor programe, maximizând, în același timp, impactul lor pe teren. Letonia ia deja măsuri în cadrul programelor sale aferente politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea concomitent cu sporirea coeziunii sociale. În același timp, Letonia continuă să se confrunte cu provocări, inclusiv legate de reziliența economică și socială, printre care se numără combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, locuințele sociale, integrarea pe piața forței de muncă a grupurilor defavorizate, precum și provocări legate de oferta educațională, tranziția energetică și competitivitatea regională, în special în regiunile frontaliere estice. În conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (UE) 2021/1060, Letonia trebuie, ca parte a evaluării la jumătatea perioadei a fondurilor politicii de coeziune, să revizuiască fiecare program în parte, ținând seama, printre altele, de provocările identificate în recomandările specifice adresate țării în 2024. Propunerea Comisiei adoptată la 1 aprilie 2025 ([17]) prelungește termenul pentru prezentarea unei evaluări a rezultatului evaluării la jumătatea perioadei pentru fiecare program în parte după data de 31 martie 2025. Propunerea prevede, de asemenea, flexibilități menite să contribuie la accelerarea punerii în aplicare a programelor și stimulente pentru ca statele membre să aloce resursele din cadrul politicii de coeziune către cinci domenii strategice prioritare ale Uniunii, și anume competitivitatea în domeniul tehnologiilor strategice, apărarea, locuințele, reziliența în domeniul apei și tranziția energetică, precum și către investiții în competențe în sectoare prioritare, menținând în același timp accentul pe persoanele aflate în situațiile cele mai vulnerabile în cadrul programelor FSE+.

(26) Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) oferă prilejul de a investi într-o prioritate strategică esențială a UE prin consolidarea competitivității UE. Finanțarea STEP este direcționată prin 11 fonduri existente ale UE. Statele membre pot contribui, de asemenea, la programul InvestEU care sprijină investițiile în domenii prioritare. Letonia ar putea utiliza în mod optim aceste inițiative pentru a sprijini dezvoltarea sau fabricarea de tehnologii critice, inclusiv de tehnologii curate și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor.

(27) Pe lângă provocările economice și sociale abordate în planul de redresare și reziliență și în alte fonduri ale UE, Letonia ar trebui să soluționeze efectiv provocările rămase legate de mediul de afaceri, accesul la finanțare, cercetare și inovare, energia din surse regenerabile, eficiența energetică, transportul durabil, gestionarea resurselor, deficitul de forță de muncă și de competențe, protecția socială, îngrijirile de sănătate și locuințele.

(28) Astfel cum se prevede în Busola pentru competitivitate, toate instituțiile UE și cele naționale și locale trebuie să depună eforturi majore pentru a elabora norme mai simple și pentru a accelera procedurile administrative. Comisia a stabilit obiective ambițioase în materie de reducere a sarcinii administrative: cu cel puțin 25 % în general și cu cel puțin 35 % pentru IMM-uri și a creat noi instrumente pentru atingerea acestor obiective, inclusiv un test sistematic de rezistență pentru legislația UE și un dialog consolidat cu părțile interesate. Pentru a se ridica la înălțimea acestei ambiții, Letonia trebuie să ia, la rândul său, măsuri în acest sens. 47 % dintre întreprinderi consideră complexitatea procedurilor administrative ca fiind o problemă pentru întreprinderea lor atunci când desfășoară activități

([17]) Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare – COM(2025) 123 final.

economice în Letonia ([18]). Cadrul de reglementare al Letoniei reprezintă o barieră în calea investițiilor, de exemplu din cauza unui sistem de acordare a licențelor excesiv de complex. Aceste aspecte sunt deosebit de împovărătoare în sectoare precum dezvoltarea imobiliară, ceea ce evidențiază necesitatea unor reforme menite să îmbunătățească mediul de afaceri. Simplificarea și raționalizarea procedurilor administrative sunt esențiale pentru stimularea creșterii economice și impulsionarea competitivității, aliniindu-se la inițiativele mai ample sprijinite de UE. De asemenea, aceasta ar putea îmbunătăți încrederea publicului în deciziile guvernamentale bazate pe dovezi, ar putea contribui la reducerea economiei subterane și, prin urmare, ar putea stimula progresul economic durabil.

(29) Întreprinderile letone utilizează sursele tradiționale de finanțare externă, cum ar fi împrumuturile bancare și piața de capital, mai rar decât întreprinderile din majoritatea celorlalte țări ale UE. Ratele de creditare pe piață sunt ridicate, iar cerințele în materie de garanții reale sunt stricte, în special în sectorul corporativ, inclusiv în rândul întreprinderilor mici și mijlocii. Acest lucru subminează capacitatea întreprinderilor de a se extinde și periclitează posibilitățile de investiții în domenii de importanță strategică precum tranziția verde, comercializarea inovațiilor și proiectele de dezvoltare regională. Regiunea frontalieră estică a Letoniei merită o atenție deosebită, cu investiții sporite menite să consolideze reziliența societală și economică a acesteia. Stimularea concurenței în sectorul bancar și promovarea schemelor publice de împrumut și a schemelor de garantare pentru a facilita investițiile în domenii de importanță strategică ar putea îmbunătăți accesul la finanțare.

(30) Investițiile private letone în cercetare și inovare, ca procent din PIB, sunt printre cele mai scăzute din UE. Întreprinderile din Letonia angajează mai puțini cercetători decât omologii lor din țări similare. Valorificarea activităților de cercetare și cooperarea dintre sectorul privat și mediul academic sunt limitate. Guvernul leton a pus deja în aplicare câteva măsuri importante de reformare a sistemului academic. De exemplu, în cazul mai multor posturi din mediul academic, cerința de cunoaștere a limbii letone a fost temperată, oferind astfel universităților letone mai multe posibilități de a atrage străini talentați. Letonia își reformează sistemul de cercetare și inovare cu scopul de a îmbunătăți crearea și păstrarea resurselor umane valoroase, de exemplu prin creșterea salariului doctoranzilor. Punerea în aplicare cu succes a acestor reforme, precum și creșterea finanțării destinate cercetării academice ar putea spori oferta de cercetători bine pregătiți pentru întreprinderi. În plus, Letonia ar trebui să stimuleze cooperarea dintre întreprinderi și mediul academic și ar putea lua în considerare stimulente directe în domeniul C&D pentru întreprinderi, cum ar fi achizițiile publice de soluții inovatoare.

(31) În 2024, 74 % din energia electrică a Letoniei a fost produsă din surse regenerabile, energia hidroelectrică reprezentând 51 % din total. Cu toate acestea, ponderea producției de energie solară și eoliană, de 8 % și, respectiv, de 4 %, a fost în continuare cu mult sub nivelul cotelor din Lituania și Estonia și sub media UE. Există posibilitatea de a diversifica și mai mult mixul energetic din surse regenerabile al țării prin exploatarea energiei eoliene și solare și prin extinderea producției din aceste surse. În special, în pofida unor acțiuni limitate planificate în cadrul planului național de redresare și reziliență, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a accelera și a raționaliza procedurile de autorizare pentru noile proiecte de energie solară și eoliană. Letonia ar trebui, de asemenea, să ia măsuri suplimentare pentru a promova flexibilitatea cererii, cum ar fi stimularea stocării energiei deținute de consumatorii finali și participarea la resursele energetice distribuite și la serviciile de echilibrare și de flexibilitate. În plus, aceasta ar trebui să definească în mod clar rolurile anumitor participanți la piața energiei, cum ar fi agregatorii cererii la scară mică. Pe de altă parte, cererile de autorizații de racordare la rețea pentru instalațiile de producere a energiei din surse regenerabile depășesc considerabil capacitatea disponibilă a rețelei de energie electrică, motiv pentru care eliberarea de noi autorizații a fost sistată din iulie 2023. În pofida unor evoluții legislative pozitive în 2025, pot fi avute în vedere noi acțiuni de reglementare pentru a îmbunătăți gestionarea comenzilor în așteptare.

(32) Sectoarele construcțiilor și transporturilor sunt esențiale atât din punct de vedere energetic, cât și climatic. Deși în prezent sunt în derulare sau sunt planificate programe importante de eficiență energetică, acestea depind în continuare în mod excesiv de finanțarea publică, majoritar din partea UE. Letonia ar putea beneficia de pe urma accelerării renovării parcului său imobiliar destul de vechi prin: (i) atragerea de fonduri private suplimentare; (ii) favorizarea instrumentelor financiare și a opțiunilor de reducere a riscurilor în raport cu programele de eficiență energetică bazate pe granturi și (iii) sprijinirea dezvoltării sectorului serviciilor energetice ca factor-cheie al pieței pentru investițiile în eficiența energetică. Și în sectorul transporturilor, care se bazează încă în mare măsură pe produsele petroliere, potențialul de electrificare suplimentară și de decarbonizare generală este semnificativ. În pofida unor măsuri pozitive, fie în vigoare, fie în curs de elaborare, Letonia ar putea să depună mai multe eforturi pentru a promova adoptarea vehiculelor electrice și producția și utilizarea combustibililor din surse regenerabile și cu emisii scăzute de dioxid de carbon atât pentru transportul public, cât și pentru transportul privat. În paralel, ar fi benefice și unele investiții suplimentare menite să extindă rețeaua de reîncărcare. De asemenea, în afara sectoarelor clădirilor și transporturilor, având în vedere ponderea ridicată și aflată în creștere a surselor regenerabile de energie în mixul energetic național, promovarea unei electrificări suplimentare ar putea fi o strategie eficace de reducere a intensității globale a emisiilor de dioxid de carbon și de creștere a securității energetice.

([18]) „Atitudinea întreprinderilor față de corupție în UE”, Raportul Eurobarometru Flash (aprilie 2024).

(33) Letonia trebuie să își accelereze progresele către o economie circulară pentru a îndeplini obiectivele UE în materie de economie circulară. Indicatorii țării pentru creșterea economică durabilă se situează sub media UE, iar amprenta materiilor prime a acesteia continuă să crească. Chiar dacă și-a îmbunătățit sistemul de gestionare a deșeurilor, Letonia continuă să depoziteze aproape jumătate din deșeurile sale municipale și riscă să nu îndeplinească obiectivul pentru 2025 privind reciclarea deșeurilor municipale.

(34) Deficitul de forță de muncă și de competențe continuă să afecteze creșterea economică și să încetinească tranziția către o economie inovatoare, digitală și verde. Îmbătrânirea populației duce la o scădere a forței de muncă și se înregistrează rate ridicate ale locurilor de muncă vacante în sectoare-cheie precum construcțiile, industria prelucrătoare, sistemele de izolare, silvicultura și îngrijirile de sănătate. Previziunile pe termen lung arată că, în următoarele decenii, aceste deficite vor crește și mai mult. Îmbunătățirea condițiilor de muncă ar putea contribui la atragerea și păstrarea lucrătorilor calificați, inclusiv în sectoare precum îngrijirile de sănătate și asistența socială. Proporția scăzută a absolvenților de științe, tehnologie, inginerie și matematică (STEM) și lipsa cercetătorilor în aceste domenii reprezintă unul dintre principalele obstacole în calea consolidării capacității Letoniei în materie de cercetare și inovare, în special în sectorul privat. Letonia este în curs de elaborare a unui cadru durabil pentru învățarea în rândul adulților; cu toate acestea, participarea adulților la activități de învățare și implicarea șomerilor și a persoanelor expuse riscului de șomaj în măsurile de politică menite să ajute oamenii să își găsească un loc de muncă sau să rămână în câmpul muncii sunt sub media UE. Nivelul relativ redus și în scădere al competențelor digitale prezintă, de asemenea, un risc semnificativ pentru productivitate. Pentru a debloca oferta neexploatată de forță de muncă, măsurile de perfecționare și recalificare ar putea fi mai bine direcționate, astfel încât să înglobeze și persoanele cu un nivel scăzut de calificare din toate regiunile. Colaborarea cu angajatorii ar putea fi intensificată prin creșterea gradului de adoptare a unor programe de învățare la locul de muncă și a unei formări a angajaților conduse și finanțate de angajatori pentru a îmbunătăți în continuare competențele lucrătorilor.

(35) Letonia trebuie să facă față în continuare unor niveluri constant ridicate de inegalitate și unor riscuri semnificative de sărăcie și excluziune socială, care afectează îndeosebi persoanele în vârstă. Cheltuielile cu protecția socială în raport cu PIB-ul sunt reduse și au scăzut de la 14,0 % în 2022 la 13,5 % în 2023, în timp ce impactul transferurilor sociale, altele decât pensiile, în ceea ce privește atenuarea inegalității veniturilor este în continuare unul dintre cele mai scăzute din UE. În plus, asigurarea unui sprijin adecvat pentru venit pentru persoanele în vârstă rămâne o provocare majoră. În consecință, sistemul de protecție socială nu reușește să elimine, pentru o parte considerabilă a populației, sărăcia sau excluziunea socială. În plus, disparitățile socioeconomice semnificative dintre regiuni afectează furnizarea de servicii sociale de către municipalități, în pofida introducerii coșului de servicii minime. În cele din urmă, cheltuielile publice pentru îngrijirea pe termen lung și îngrijirea la domiciliu rămân insuficiente, având în vedere tendințele demografice.

(36) Cheltuielile publice scăzute cu serviciile de îngrijiri de sănătate și adoptarea unor stiluri de viață nesănătoase reprezintă principalele motive care explică starea de sănătate precară a populației. Accesul la îngrijirile de sănătate finanțate din fonduri publice în Letonia este limitat de sfera redusă a pachetului de beneficii de stat, ceea ce duce la un nivel ridicat al plăților directe pentru îngrijirile de sănătate. Sarcina financiară care decurge din această situație afectează în mod disproporționat gospodăriile cu venituri mici. În consecință, Letonia are una dintre cele mai ridicate rate de nevoi nesatisfăcute autoraportate de îngrijire medicală. În plus, Letonia se confruntă cu deficite de forță de muncă în domeniul sănătății, în special de asistenți medicali, ceea ce subminează și mai mult furnizarea de servicii de sănătate. Guvernul a propus un proiect de lege pentru reformarea finanțării îngrijirilor de sănătate; cu toate acestea, propunerea nu reușește să mobilizeze o pondere mai mare din PIB pentru acest sector.

(37) Există un deficit de locuințe de calitate la prețuri accesibile, în principal din cauza investițiilor scăzute privind construcția de locuințe. Penuria de locuințe subminează mobilitatea forței de muncă și incluziunea socială. În plus, fondul de locuințe existent este de slabă calitate, în special în ceea ce privește eficiența energetică, ceea ce exercită presiuni financiare asupra gospodăriilor din cauza creșterii costurilor energiei.

(38) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2025 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare Recomandarea din 2025 privind politica economică a zonei euro. Pentru Letonia, recomandările 2, 3, 4 și 5 contribuie la punerea în aplicare a primei recomandări pentru zona euro privind competitivitatea, în timp ce recomandările 4 și 5 contribuie la punerea în aplicare a celei de a doua recomandări pentru zona euro privind reziliența, iar recomandarea 1 contribuie la punerea în aplicare a celei de a treia recomandări pentru zona euro privind stabilitatea macroeconomică și financiară prevăzută în recomandarea din 2025,

RECOMANDĂ ca, în 2025 și în 2026, Letonia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să consolideze cheltuielile totale pentru apărare și securitate și gradul de pregătire în aceste domenii, asigurând în același timp sustenabilitatea datoriei în conformitate cu concluziile Consiliului European din 6 martie 2025. Să respecte ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu la 21 ianuarie 2025, utilizând în același timp alocarea în temeiul clauzei derogatorii naționale pentru a spori cheltuielile în domeniul apărării. Să asigure faptul că finanțele publice sunt adecvate pentru a face față nevoilor crescânde în materie de cheltuieli structurale, inclusiv pentru apărare, îngrijiri de sănătate și protecție socială, de exemplu prin extinderea impozitării la surse mai puțin dăunătoare creșterii economice, prin deplasarea activităților informale sau nedeclarate în economia formală și prin redirecționarea cheltuielilor către domenii prioritare pe baza unor analize ale cheltuielilor publice.

2. Având în vedere termenele aplicabile pentru finalizarea la timp a reformelor și a investițiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241, să accelereze implementarea planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU. Să accelereze punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune (FEDR, FTJ, FSE+, FC), fructificând, în măsura posibilului, oportunitățile oferite de evaluarea la jumătatea perioadei. Să utilizeze în mod optim instrumentele UE, inclusiv oportunitățile oferite de programul InvestEU și de platforma „Tehnologii strategice pentru Europa", pentru a îmbunătăți competitivitatea.

3. Să simplifice reglementarea, să îmbunătățească instrumentele de reglementare și să reducă sarcina administrativă pentru întreprinderi. Să îmbunătățească accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv prin stimularea concurenței pe piețele financiare și prin promovarea schemelor publice de împrumut și a schemelor de garantare pentru a facilita investițiile de importanță strategică, îndeosebi în sectoarele tranziției verzi, extinderii și comercializării inovațiilor, precum și în domeniul dezvoltării regionale. Să faciliteze investițiile private în cercetare și inovare, inclusiv prin continuarea reformelor în sistemul de învățământ superior pentru a consolida cooperarea dintre întreprinderi și mediul academic.

4. Să reducă dependența de combustibilii fosili și să sporească securitatea energetică prin accelerarea utilizării energiei din surse regenerabile, în special a energiei eoliene și solare. Să îmbunătățească procedurile de acordare a autorizațiilor și gestionarea comenzilor în așteptare și să promoveze soluții de stocare a energiei și gestionarea cererii de energie, precum și soluții de flexibilitate bazate pe piață. Să reducă consumul de energie primară și finală și intensitatea emisiilor de dioxid de carbon prin consolidarea măsurilor de eficiență energetică, în special în sectorul clădirilor, și prin promovarea unei electrificări suplimentare. Să accelereze decarbonizarea transporturilor, în special a transportului rutier, prin promovarea adoptării vehiculelor electrice, a producției și a distribuției de combustibili din surse regenerabile pentru transport și a extinderii infrastructurii de reîncărcare. Să sporească utilizarea eficientă a resurselor și tranziția către o economie circulară prin ecoinovare și prin practici de gestionare durabilă a resurselor.

5. Să abordeze deficitul de forță de muncă și lipsa de personal calificat, în special în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STEM) și în contextul altor specializări necesare pentru tranziția verde, pentru cercetare și digitalizare, precum și în sectorul social și în cel al îngrijirilor de sănătate, inclusiv prin măsuri țintite de perfecționare și recalificare și prin îmbunătățirea condițiilor de muncă. Să întărească protecția socială cu scopul de a reduce inegalitățile, inclusiv prin îmbunătățirea caracterului adecvat al pensiilor pentru limită de vârstă și a accesului la servicii sociale de calitate, în special îngrijirea la domiciliu, menținând totodată sustenabilitatea finanțelor publice. Să consolideze caracterul adecvat și accesibilitatea sistemului de sănătate cu scopul de a îmbunătăți rezultatele în materie de sănătate, inclusiv prin furnizarea de resurse umane și financiare suplimentare, prin extinderea pachetului de prestații legale și prin reducerea plăților directe. Să crească disponibilitatea și calitatea locuințelor sociale la un preț abordabil și eficiente din punct de vedere energetic, inclusiv prin renovări.

Adoptată la Bruxelles, 8 iulie 2025.

Pentru Consiliu

Președintele

S. LOSE